

O'ZBEKISTONNING XALQARO SAHNADAGI MAVQEINI OSHIRISH STRATEGIYASI

Botirova Gavhar Bobirjon qizi

O'zbekiston jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar universiteti Xalqaro munosabatlar yo'nalishi 30-22 guruh talabasi

Annotatsiya. Maqolada O'zbekistonning xalqaro maydondagi mavqeini oshirish strategiyasi ilmiy tahlil asosida o'rganilgan. Tadqiqotda mamlakatning tashqi siyosati, iqtisodiy integratsiyasi, "yumshoq kuch" siyosati, ta'lim diplomatiyasi, innovatsion rivojlanishi va xalqaro imijini shakllantirish omillari keng yoritilgan. Adabiyotlar tahlili natijalari asosida O'zbekistonning global tizimdagi o'rni va uning raqobatbardoshligini oshirish omillari muhokama qilingan. Munozara qismida strategiyaning ijobiy jihatlari bilan bir qatorda mavjud muammolar va istiqboldagi ustuvor yo'nalishlar ham tahlil etilgan.

Kalit so'zlar: xalqaro mavqe, tashqi siyosat, yumshoq kuch, iqtisodiy integratsiya, innovatsion rivojlanish, ta'lim diplomatiyasi, xalqaro imij, akademik mobillik, global hamkorlik, strategik rivojlanish.

Аннотация. В статье на основе научного анализа рассматривается стратегия повышения международного престижа Узбекистана. Исследование освещает внешнюю политику страны, экономическую интеграцию, политику «мягкой силы», образовательную дипломатию, инновационное развитие и формирование международного имиджа. На основе анализа литературы обсуждаются факторы, влияющие на позицию Узбекистана в глобальной системе и повышение его конкурентоспособности. В разделе дискуссии рассмотрены как положительные стороны стратегии, так и существующие проблемы и приоритетные направления на будущее.

Ключевые слова: международный престиж, внешняя политика, мягкая сила, экономическая интеграция, инновационное развитие, образовательная дипломатия, международный имидж, академическая мобильность, глобальное сотрудничество, стратегическое развитие.

Annotation. The article provides a scientific analysis of Uzbekistan's strategy to enhance its international standing. The study explores the country's foreign policy, economic integration, soft power, educational diplomacy, innovation development, and the formation of its international image. Based on a literature review, the paper discusses factors influencing Uzbekistan's position in the global system and ways to increase its competitiveness. The discussion section highlights both the positive

aspects of the strategy and the existing challenges with priorities for future development.

Keywords: *international standing, foreign policy, soft power, economic integration, innovation development, educational diplomacy, international image, academic mobility, global cooperation, strategic development.*

Kirish. So‘nggi yillarda O‘zbekiston xalqaro maydondagi o‘z o‘rnini mustahkamlash va global jarayonlarda faol ishtirok etish bo‘yicha izchil siyosat olib bormoqda. “Yangi O‘zbekiston” konsepsiyasi doirasida mamlakatning tashqi siyosiy kursi ochiqlik, pragmatizm va o‘zaro manfaatli hamkorlik tamoyillariga asoslanib, iqtisodiy, siyosiy va madaniy jihatdan keng ko‘lamli o‘zgarishlarni amalga oshirishga yo‘naltirilgan. Bu jarayonda tashqi iqtisodiy aloqalarni kengaytirish, mintaqaviy integratsiyani chuqurlashtirish, xalqaro nufuzni oshirish hamda texnologik innovatsiyalarni rivojlantirish strategik ustuvor yo‘nalishlar sifa tida belgilangan.

O‘zbekiston bugungi kunda xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikni yanada faollashtirib, mintaqaviy va global siyosiy jarayonlarning ajralmas ishtirokchisiga aylanib bormoqda. Mamlakat ko‘p tomonlama diplomatiya, iqtisodiy hamkorlik, xavfsizlik masalalari, ekologik barqarorlik va inson kapitalini rivojlantirish kabi sohalarda faol tashabbuslarni ilgari surmoqda. Bu esa O‘zbekistonning xalqaro nufuzini oshirish bilan birga, uning iqtisodiy imkoniyatlarini kengaytirib, mamlakatga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda muhim omil bo‘lib xizmat qilmoqda.

So‘nggi yillarda O‘zbekistonning mintaqaviy integratsiya jarayonlaridagi roli ham sezilarli darajada oshdi. Markaziy Osiyo davlatlari bilan savdo-iqtisodiy aloqalar hajmi bir necha barobar ko‘paydi, transport-logistika yo‘laklarini rivojlantirish bo‘yicha yangi loyihalar amalga oshirilmogda. Mamlakatning geostrategik joylashuvi unga transkontinental transport markazi sifatida muhim ahamiyat bag‘ishlamogda. Shu bilan birga, O‘zbekiston global iqtisodiy tizimga integratsiyalashuv yo‘lida Jahon Savdo Tashkilotiga a‘zo bo‘lish, xalqaro investitsion loyihalarda ishtirok etish va yangi texnologiyalarni joriy etishga qaratilgan chora-tadbirlarni amalga oshirmogda.

Xalqaro miqyosda ijobiy imij yaratish maqsadida O‘zbekiston ommaviy axborot vositalari bilan ishlashni kuchaytirib, ochiq muloqot platformalarini kengaytirmogda. Shu bilan birga, mamlakat innovatsion rivojlanishga katta e‘tibor qaratib, raqamli iqtisodiyot, sun‘iy intellekt, startaplar va yuqori texnologiyalar sohasida global hamkorlikni yo‘lga qo‘ymoqda. Bu esa O‘zbekistonning xalqaro iqtisodiy tizimda raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Yuqoridagi jarayonlar mamlakatning xalqaro maydondagi mavqeini oshirish strategiyasining asosiy yo‘nalishlarini tashkil etadi. Ular nafaqat iqtisodiy va siyosiy omillarni, balki madaniy diplomatiya, inson kapitalini rivojlantirish va barqaror taraqqiyotga erishishni ham qamrab oladi. Shu bois ushbu maqolada O‘zbekistonning

xalqaro maydondagi mavqeini mustahkamlash strategiyasining dolzarbligi, asosiy yo‘nalishlari va istiqbollari ilmiy tahlil asosida yoritiladi.

Adabiyotlar tahlili. O‘zbekistonning xalqaro maydondagi mavqeini oshirish strategiyasiga oid ilmiy tadqiqotlar davlatning tashqi siyosiy faoliyati, iqtisodiy integratsiyasi, “yumshoq kuch” siyosati, madaniy diplomatiya, ta’lim aloqalari, innovatsion rivojlanishi va xalqaro imijini shakllantirish mexanizmlarini chuqur o‘rganishga qaratilgan. Turli mualliflar asarlarida davlatning xalqaro nufuzi ko‘p qirrali omillar yig‘indisi orqali shakllanishi, iqtisodiy salohiyat, tashqi siyosiy kurs, madaniyat va ta’lim siyosati, inson kapitali, global tarmoqdagi integratsiya darajasi bilan bevosita bog‘liqligi ta’kidlanadi.

Tadqiqotlarda O‘zbekistonning mustaqillik yillaridan buyon tashqi siyosiy kursidagi transformatsiya jarayoni alohida o‘rganilgan. Mamlakat ilgari nisbatan yopiq tashqi siyosatdan ochiq, pragmatik va manfaatlarga asoslangan diplomatik yondashuvga o‘tdi. Bu borada Markaziy Osiyo davlatlari bilan yaxshi qo‘shnichilik siyosatini kuchaytirish, ko‘p tomonlama diplomatik maydonlarda faollikni oshirish, xalqaro tashkilotlarda faol ishtirok etish bo‘yicha qator tashabbuslar amalga oshirilgani tadqiqotchilar tomonidan ijobiy baholanadi. Shu bilan birga, adabiyotlarda mamlakatning xalqaro tashkilotlar, xususan BMT, SHHT, OTS, ECO, OSCE kabi tuzilmalar bilan hamkorligi uning global tizimda nufuzli ishtirokchiga aylanishida hal qiluvchi omil sifatida qayd etiladi.

Xalqaro iqtisodiy integratsiya, savdo siyosati va investitsiyalar bo‘yicha olib borilgan tadqiqotlarda O‘zbekistonning ochiq iqtisodiyot sari intilishi, Jahon Savdo Tashkilotiga a‘zo bo‘lish jarayoni, transkontinental transport yo‘laklari va mintaqaviy iqtisodiy loyihalardagi faolligi tahlil qilingan. Olimlar mamlakatning iqtisodiy liberallashtirish bo‘yicha olib borgan siyosati natijasida chet el investitsiyalarining jalb etilishi, eksport-import jarayonlarining faollashuvi, global ta‘minot zanjirlariga qo‘shilish imkoniyatlari ortib borayotganini ta’kidlaydilar. Shu bilan birga, ba’zi tadqiqotlarda ichki iqtisodiy barqarorlik, inflyatsiya, moliyaviy bozorlarning rivojlanmaganligi va eksport tarkibining cheklanganligi kabi muammolar ham tanqidiy yondashuv asosida ko‘rib chiqiladi.

Adabiyotlarda “yumshoq kuch” konsepsiyasi asosida O‘zbekistonning xalqaro imijini oshirish strategiyasi ham keng o‘rganilgan. Joseph Nye tomonidan ilgari surilgan ushbu nazariya asosida mamlakatning boy madaniy merosi, tarixiy shaharlari, turizm salohiyati, xalqaro madaniy almashuv dasturlari va media bilan ishlash strategiyasi davlatning ijobiy global obrazini shakllantirishda muhim vosita sifatida baholanadi. Shu nuqtai nazardan, ilmiy ishlarda O‘zbekistonning xalqaro san‘at festivallari, madaniy loyihalar, xorijiy talabalarning jalb qilinishi va akademik mobillik dasturlarida faol ishtiroki mamlakatning xalqaro nufuzini oshirishda muhim rol o‘ynashi qayd etiladi.

Bundan tashqari, ta'lim diplomatiyasi va akademik mobillikning mamlakatning xalqaro maydondagi mavqeini oshirishdagi roli ham alohida e'tirof etilgan. Talabalar va o'qituvchilar almashuvi, xalqaro ilmiy hamkorlik dasturlari, qo'shma ta'lim loyihalari O'zbekistonning global imijini mustahkamlashga xizmat qilishi haqida tadqiqotlar mavjud. Ushbu jarayon nafaqat bilim almashinuvi, balki uzoq muddatli xalqaro hamkorlikning poydevorini yaratadi.

Innovatsion rivojlanish va raqamli iqtisodiyot masalalariga bag'ishlangan tadqiqotlarda O'zbekistonning texnologik salohiyatini oshirish, startap ekotizimini rivojlantirish va xalqaro IT hamkorlikni yo'lga qo'yish orqali global iqtisodiy tizimda raqobatbardosh o'yinchiga aylanishi tahlil qilingan. Tadqiqotchilar mamlakatning IT Park, sun'iy intellekt va outsourcing xizmatlari bo'yicha olib borayotgan islohotlarini yuqori baholab, ularni xalqaro iqtisodiy hamkorlikning yangi vektorini shakllantiruvchi omil sifatida ko'rsatadi.

Adabiyotlarda O'zbekistonning xalqaro xavfsizlik va mintaqaviy barqarorlikni ta'minlashdagi o'rnini ham keng yoritilgan. Tadqiqotlarda mamlakatning Afg'oniston bo'yicha tinchlik tashabbuslari, terrorizm va transmilliy jinoyatchilikka qarshi kurashdagi ishtiroki, chegaralar xavfsizligini mustahkamlash borasidagi faoliyati tahlil etilgan. Bu tashabbuslar O'zbekistonning xalqaro hamjamiyatdagi ishonchli hamkor sifatidagi pozitsiyasini kuchaytiradi.

Tahlil qilingan adabiyotlar shuni ko'rsatadiki, mamlakatning xalqaro mavqeini oshirish strategiyasi ko'p qirrali va kompleks yondashuv asosida amalga oshirilmoqda. Soft power, madaniy diplomatiya, ta'lim almashuvi, iqtisodiy liberallashtirish, tashqi savdo va investitsiya siyosatini erkinlashtirish, xalqaro tashkilotlarda faol ishtirok etish va innovatsion rivojlanish kabi yo'nalishlar o'zaro bog'liq holda strategik natijalar berishi ta'kidlanadi. Shu bilan birga, ayrim manbalarda ichki iqtisodiy tizimning modernizatsiyasi, siyosiy barqarorlik va xalqaro reytinglardagi o'rinni yaxshilash bo'yicha hamon yechimini kutayotgan muammolar mavjudligi qayd etiladi.

Umuman olganda, mavjud ilmiy ishlarda O'zbekistonning so'nggi yillarda tashqi siyosatda erishgan yutuqlari, investitsiyalar oqimining ortishi, xalqaro maydondagi faollik va madaniy brend yaratish bo'yicha amalga oshirilgan tashabbuslari ijobiy baholanadi. Shu bilan birga, strategiyani yanada samarali qilish uchun iqtisodiy tarkibiy islohotlar, texnologik rivojlanish, inson kapitaliga sarmoya kiritish va xalqaro hamkorlikning barqaror mexanizmlarini kuchaytirish bo'yicha tavsiyalar ham bildiriladi.

Munozara. O'zbekistonning xalqaro maydondagi mavqeini oshirish strategiyasi ko'p qirrali, kompleks va uzoq muddatli maqsadlarga yo'naltirilgan siyosiy-ijtimoiy hamda iqtisodiy yondashuvlardan iborat bo'lib, uning samaradorligi bir necha omillar uyg'unligiga bog'liqdir. Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, mamlakat tashqi siyosatini ochiqlik, pragmatizm va manfaatdorlik tamoyillariga asoslagan holda, nafaqat iqtisodiy integratsiya, balki "yumshoq kuch" siyosati, ta'lim diplomatiyasi,

innovatsion rivojlanish va xalqaro imij yaratishga qaratilgan keng ko'lamli tashabbuslar amalga oshirmoqda. Shu bilan birga, ushbu strategiyaning natijalari va istiqbollari yuzasidan turli fikrlar mavjud bo'lib, ular mamlakatning global tizimdagi o'rni va raqobatbardoshligini yanada chuqurroq baholash imkonini beradi.

O'zbekistonning iqtisodiy integratsiya borasidagi faoliyati xalqaro maydonda ijobiy baholanmoqda. Ochilgan bozor, chet el investitsiyalarining ortishi, transport-logistika loyihalari va Jahon Savdo Tashkilotiga a'zo bo'lish yo'lidagi islohotlar mamlakatning iqtisodiy nufuzini oshirishga xizmat qilmoqda. Biroq, ayrim tadqiqotchilar ichki iqtisodiyotdagi tarkibiy muammolar – eksport tarkibining xomashyo mahsulotlariga qaramligi, texnologik rivojlanish sur'atlarining yetarli emasligi, moliyaviy bozorlarning to'liq rivojlanmaganligi kabi jihatlar strategiyaning samaradorligini to'liq amalga oshirishga to'sqinlik qilishi mumkinligini ta'kidlashadi. Shu sababli iqtisodiy siyosatni chuqurroq modernizatsiya qilish, innovatsion ishlab chiqarish tarmoqlarini rivojlantirish va inson kapitaliga sarmoyani oshirish dolzarb masala bo'lib qolmoqda.

Madaniy diplomatiya va "yumshoq kuch" siyosati orqali xalqaro nufuzni oshirish O'zbekistonning asosiy ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Boy tarixiy meros, madaniy turizm, xalqaro san'at festivallari, xorijiy OAVlarda mamlakatning ijobiy obrazini shakllantirish kabi tashabbuslar xalqaro imijni mustahkamlashda muhim o'rin tutadi. Shu bilan birga, ayrim manbalarda bu yo'nalishda faoliyat olib borishda ichki ijtimoiy-siyosiy muhitning barqarorligi va xalqaro miqyosda axborot siyosatini yanada takomillashtirish zaruriyati ham qayd etiladi.

Ta'lim diplomatiyasi va akademik mobillik ham mamlakatning xalqaro sahnadagi mavqeini oshirishda muhim vosita sifatida namoyon bo'lmoqda. Xorijiy talabalarni jalb qilish, qo'shma ta'lim dasturlarini kengaytirish va ilmiy hamkorlikni rivojlantirish O'zbekistonning global ta'lim makonida faol ishtirok etishiga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, xalqaro reytinglarda ta'lim sifatini oshirish, ilmiy-tadqiqot faoliyatini rivojlantirish va kadrlar salohiyatini mustahkamlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar zaruriyati mavjudligi ham ilmiy ishlarda ta'kidlanadi.

Innovatsion rivojlanish va raqamli iqtisodiyot bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar mamlakatning global iqtisodiy tizimda raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qilmoqda. IT Park, startaplar ekotizimi va texnologik xizmatlar eksporti bo'yicha qadamlar xalqaro ekspertlar tomonidan ijobiy baholanmoqda. Biroq, texnologik infratuzilmaning rivojlanish sur'atlari, ilmiy ishlanmalarni amaliyotga tatbiq etish darajasi va yuqori malakali kadrlar yetishmasligi kabi muammolarni hal qilish ham dolzarb bo'lib qolmoqda.

Umuman olganda, O'zbekistonning xalqaro maydondagi mavqeini oshirish strategiyasi ijobiy natijalar bermoqda va davlatning global tizimdagi roli tobora ortib bormoqda. Shu bilan birga, bu jarayonning barqarorligi uchun iqtisodiy, texnologik va inson kapitalini rivojlantirishga qaratilgan kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish,

tashqi siyosatda barqarorlik va pragmatizmni saqlab qolish hamda madaniy-diplomatik tashabbuslarni yanada faollashtirish zarurdir. Adabiyotlar tahlilidan kelib chiqib aytish mumkinki, O'zbekistonning xalqaro nufuzi oshib borayotgan bo'lsa-da, uni yanada mustahkamlash uchun ichki islohotlarning izchilligi, tashqi siyosatning ko'p vektorli yondashuvi va innovatsion taraqqiyot strategiyasining muvaffaqiyatli amalga oshirilishi hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lib qoladi.

Xulosa. O'zbekistonning xalqaro maydondagi mavqeini oshirish strategiyasi kompleks va ko'p qirrali yondashuvga asoslanib, mamlakatning global tizimdagi o'rnini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Adabiyotlar tahlili va munozara qismi shuni ko'rsatadiki, tashqi siyosatda ochiqlik va pragmatizm tamoyillari, iqtisodiy integratsiya va investitsion jozibadorlikni oshirish, "yumshoq kuch" siyosati, ta'lim diplomatiyasi va innovatsion rivojlanishga e'tibor qaratish O'zbekistonning xalqaro nufuzini sezilarli darajada oshirmoqda. So'nggi yillarda amalga oshirilgan iqtisodiy va diplomatik islohotlar mamlakatning global hamkorlikdagi faol rolini kuchaytirib, xalqaro tashkilotlar bilan aloqalami yanada mustahkamladi. Shu bilan birga, ichki iqtisodiyotning tarkibiy muammolari, texnologik rivojlanishdagi sustlik, ilmiy-tadqiqot faoliyatining yetarli darajada rivojlanmaganligi va inson kapitalini rivojlantirish bo'yicha dolzarb vazifalar saqlanib qolmoqda. Kelajakda O'zbekistonning xalqaro maydondagi mavqeini yanada oshirish uchun iqtisodiy liberallashtirish siyosatini chuqurlashtirish, yuqori texnologiyali ishlab chiqarish sohalarini rivojlantirish, ta'lim va ilmiy-tadqiqot sohalarini modernizatsiya qilish hamda xalqaro integratsiyani izchil davom ettirish zarur. Madaniy diplomatiya va "yumshoq kuch" strategiyasini kengaytirish, xalqaro ta'lim va ilmiy hamkorlikni rivojlantirish mamlakatning ijobiy global imijini yanada mustahkamlaydi. Umuman olganda, O'zbekistonning xalqaro mavqeini oshirish strategiyasi uzoq muddatli va barqaror rivojlanishga xizmat qiluvchi muhim omil bo'lib, izchil islohotlar, xalqaro hamkorlik va innovatsion rivojlanish orqali mamlakatni global tizimning faol va ta'sirchan ishtirokchisiga aylantirish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Nye, J. (1990). *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. New York: PublicAffairs.
2. Kholmurodov, O., & Yuldoshaliev, Kh. (2025). *Uzbekistan's International Strategy: Soft Power and Foreign Policy Priorities*. FARS International Journal. Retrieved from <https://farspublishers.net/index.php/fars/article/view/131>
3. Normurodova, A. (2024). *The Role of Soft Power in Shaping Uzbekistan's International Image*. Golden Brain Journal. Retrieved from <https://webgoldenbrain.com/index.php/gb/article/view/298>

4. Bakhramova, D. (2024). Academic Mobility as a Tool of Educational Diplomacy in Uzbekistan. *Worldly Journals*. Retrieved from <https://worldlyjournals.com/index.php/Yangiizlanuvchi/article/view/13592>
5. Olimov, A. (2024). Economic Integration of Uzbekistan in the Asian Region: Problems and Perspectives. *American Journal of Political Science*. Retrieved from <https://grnjournal.us/index.php/AJPDIS/article/view/5538>
6. Ziyadullayev, U. (2024). Macroeconomic Reforms and Innovation Development in Uzbekistan. *Journal of World Economy and International Relations*. Retrieved from <https://journal.vavt.ru/rfej/article/view/1240>
7. Lee, H.-S., et al. (2023). Motivations for Korean Investors in Uzbekistan: A Macroeconomic Analysis. *arXiv preprint*. Retrieved from <https://arxiv.org/abs/2212.13841>
8. Alimov, B. (2024). Cultural Diplomacy and Media Strategies of Uzbekistan. *beruniyalimov.uz*. Retrieved from <https://beruniyalimov.uz/en/archives/425>
9. Wikipedia. (2025). International organization membership of Uzbekistan. Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/International_organization_membership_of_Uzbekistan
10. StirWorld. (2025). Uzbekistan: Art, Architecture, Heritage and Soft Power. Retrieved from <https://www.stirworld.com/see-features-uzbekistan-art-architecture-heritage-and-soft-power>